

ODNOWIONY (67) *part praet pass pf*

odnowiony (49), **odnowion** (18).

Pierwsze i drugie o jasne; w formach złożonych o jasne; w formach niezłożonych -ón, -on-.

sg m N odnowiony (14), odnowion (6); ~ (*attrib*) odnowiony (3); ~ (*praed*) odnowiön (6), odnowiony (4); odnowion *LubPs, BielKron, Mącz, GrzegŚm, SarnStat*; odnowiony *RejKup, RejPosWstaw*; odnowion : odnowiony *WujNT* (1:2). ◇ G odnowion(e)go (2). ◇ A odnowiony (1), odnowion(e)go (1). ◇ L odnowionym (1). ◇ f N odnowioną (6), odnowiona (4); ~ (*attrib*) -ą (2); ~ (*praed*) -ą (4) *RejAp* (2), *RejZwierc* (2), -a (4) *KromRozm III, GroicPorz, Leop, SarnStat*. ◇ G odnowion(e)j (2). ◇ A odnowioną (1). ◇ L odnowion(e)j (1). ◇ n N odnowion(e) (6), odnowiono (6); ~ (*attrib*) -(e) (1); ~ (*praed*) -o (6) *BibRadz, BielKron, RejAp* (2), *CzechEp* (2), -(e) (5) *SeklKat, LubPs, BielKron, SkarJedn, SkarKazSej*. ◇ pl N m pers odnowi(e)ni (10); -ęni (1), -(e)ni (9). *subst [cum sb n + f sg]* odnowion(e) (2). m odnowiony (1) *RejAp*. f odnowioné (2) *RejAp, SarnStat*, odnowiony (1) *FalZioł, -é* (1), -(e) (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: odnowiony przez kogo, przez co (9), *czym* (5).

Sł stp s.v. odnowić, Cn notuje, Linde brak.

I. W funkcji właściwej (66) :

1. Wznowiony, przywrócony; renavus *Mącz; innovatus* *JanStat; novatus, redioivus, renovatus* *Cn* (9) : *Leop Iob* 29/20; *BielKron* 313; *Mącz* 242a; *RejZwierc* 249; wżákże táłz płáca wymyślonym łpořobem pod iną bárwą y imieniem które pámiętnym zową/ ielt odnowioná: które ná mieyřcu onęgo Czeřnégo bywa bráne *SarnStat* 817.

odnowion ku czemu (1): *LubPs X4v marg cf W porównaniu.*

W porównaniu (1): *Odnowi cye yák Orłá k twey pirwřey młodořci (marg) Wdzyęczna obietnicá kořciolowi řwiętemu iż w tych záltárzálích czáliech myál być odnowion iáko orzeł ku pirwřey zacnořci. (-) LubPs X4v.*

W charakterystycznych połączeniach: odnowiony(-a) kořciol, miłořć, nauka [czyja], płaca, sława, sprawiedliwořć, wojna.

Wyrażenie: »zasię odnowion(y)« (2): [*Aryjuszowa nauka*] przed cztermi łty lat w dolnych Nyemcach znowu řye wřćzęłá byłá/ A tám teź rychłó wřtawřły/ teraz zálye przez Luthrá y vcznye yego w Sáły odnowyoná yelt *KromRozm III E3v; RejAp* 111v.

W przén (1) : *Gdyź ią tu Apofthoł miánuie być pirwřzą beřtią/ ktora ácz byłá vpádłá/ ále ráná iey/ to ielt zwirzchnořć iey/ byłá zályę odnowiona. RejAp* 111v.

Przen (1) : *Słońce wřchodzi y záchodzi/ y wraca řie odnowione ná řwe mieyřce gdje wřchodzi BielKron* 79.

2. Przywrócony do dobrego stanu, naprawiony; interpolus *Mącz* (4) : *Popiołem řkori od wełny bywaią wyprawiony y nieiako odnowiony. FalZioł IV* 52c; *Vestimenta interpola, Odnowione/ pochodźone odzienie. Mącz* 172d, 172d.

a. O ziemi uprawnej (1) : *Restibilis [...]* *Ager restibilis, qui quotannis seritur* – *Odnowioni czo rok. Calep* 918b.

3. *Stworzony na nowo, odrodzony, wskrzeszony; przen* (26) : Bo iuż odeymiełz ducha ich [rzeczy stworzonych] iż wftaná s fwą mocą/ [...] Lecż gdy fpuściłz Ducha twego/ wnet zaś będą ftworzone/ Oblicżność zyemie y wftytko wnet będąye odnowione. *LubPs* X6; *SkarŻyw* 270.

a) *Oczyszczony z grzechów, duchowo odrodzony, zbawiony przez Boga* (26) : *RejPos* [154]; *RejPosWiecz*² 94; Thegoż człowieká odnowionego zowie pifmo święthe Człowiekiem duchownym *GrzegŚm* 33, 53; *RejZwierc* 186; *CzechEp* 347; *ArtKanc* K10.

odnowiony ku czemu (2): áczkolwiek niewidżimy żeby sie co w nas odmienić miało/ przedsię we wnątrz ku żywotowi odnowieni bywamy *KuczbKat* 165; *WujNT Hebr* 6/6.

odnowion(y) przez co (7): *RejPosWstaw* [143⁴]v; *CzechRozm* 115; Ale iż człowiek po krzcie w grzech vpadłzy/ nie może być ták odnowion przez pokutę/ iáko ná krzcie bywa odnowiony *WujNT* 762. Cf »przez krzest, przez wodę chrztu odnowiony«.

odnowiony w kogo (1): Ale fłowo Boże iest nafienie ono odrodzenia nášzego/ ktore gdy pilnie záchowuiemy/ bywamy odnowieni w fyny Boże. *RejPosRozpr* c4.

odnowion w kim (1): A piętá ktora iest nanifza mdłość znaczy ciáłá/ y wftytko to co w nas iefcze nie iest odnowiono. *BibRadz* I 2d marg.

W połączeniach szeregowych (2): A iako przes wodę Korab y Noe famo ofm od potopu zachowan/ tak też imy przes wodę chrztu [...] yełtełmy od rodżeny/ odnowięny/ zachowany/ á wyfwołony od gniewu bożego *SeklKat* V3v; fpráwienie prze zeń wiekow nie fłuży iedno człowiekowi/ przez ktore rozumie odrodzenie y napráwę ftworzenia ftárego zepfłowánego (*marg*) Przez człowieká Iezufá Christufá wftytko stworzono to iest odnowiono, nápráwiono, poiednano y w kupę zebrano. (–) *CzechEp* 315.

W charakterystycznych połączeniach: odnowiony(-a) apostołski kościół, człowiek (4), *grzeszący, krew, małżonka, żywot; odnowiony ku pokucie, ku żywotowi; odnowiony przez człowieka Jezusa Chrystusa, przez pokutę, przez wiarę* (2); *odnowiony w syny boże; odnowiony Ciałem Pańskim*.

Wyrażenia: »odnowiony(-a) duch (a. dusza), w duchu« [w tym: czym (2)] [szyk 2:1] (2:1): Is on przes fwa mękę fwiethą Dulfę the zdawna przekłetha. Ciałem Pańkiem odnowioną Vczynyl błogofławioną. *RejKup* m6v; *WujJud* 100v; ktore [poświęcenie] należy w pobożnym y świętobliwym żywoćie/ á w wczynkách z odnowionego ducha vmyfłu człowieczego pochodzących *CzechRozm* 224.

»odnowiony przez (sprawę) Ducha (Świętego)« (3): *RejKup* Z; że ten iest prawdziwy Apoftolki koćioł Pána Kryftufow/ kthory iesth odnowiony z niebá przez fpráwę Ducha fwiętego á przez wiarę *RejPosWstaw* [143⁴]v; *CzechRozm* 115.

»przez krzest, z wody, przez wodę chrztu, na krzcie odnowion(y)« [szyk 4:2] (3:1:1:1): *SeklKat* V3v; *RejKup* Z; Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto in Evangelio, Yefli kto nie będzie odnowion z wody/ to yełt okrczon zwierfchnią tą ceremonią *Mqcz* 144a; Iż po krzcie grzełżący mogą być przez pokutę vzdrowieni/ ále nie przez krzełt odnowieni. *WujNT* 763, 762 [2 r.].

»zaś odnowiony« (1): Abowiem niepodobna iest áby ci ktorzy raz fą oświeceni/ [...] y vczefłtniki fię sfłáli Duchá fwiętego/ á znowuby odpádli: áby zaś być mogli odnowieni ku pokucie [*rursus renovari ad paenitentiam*] *WujNT Hebr* 6/6.

Szereg: »odnowiony i (a jako) odrodzony (a. narodzony)« (3): Włańnoć znaku ięft odpuczenie grzechów nałzich/ ktore przy chrcie byerzemy á bywamy odnowieny y od rodzeny *SeklKat* T4v; przez ktorego [*Chrystusa*] lie nam to włzytko sftáło/ iżechmy fą odnowieni/ á iáko z nowu narodzeni od vpadku y od przekłęcia fwe⁸⁰. *RejAp* 55; *CzechRozm* 115.

4. *Wymieniony na nowy* (3) : dla czego próšili/ áby Senat fądu Cefárkiego był opráwion á odnowion/ gdyż ij baczymy włzędzie łobie być przeciwnym *BielKron* 221, 152.

a. *O literze: napisana na innej (niekoniecznie ta sama)* (1) : [*listy*] pilnie máią być obaczone y czytáne/ iefli thám co niemáfz wyłkrobánego/ álbo między Linijámi pífanego. A iefliby Literá ná mieyftcu łzkodliwym byłá odnowioná/ [...] táki lift ma być odrzucon. *GroicPorz* y3.

5. *Zmieniony na lepsze* (10) : ale fię ftaniem czifczy/ iafny/ [...] bo iuz grzechy niebędá panowali w ciele nałzim/ ale będzie odnowione *SeklKat* Rv; iáko po fądzye Páńłkim ma być włzytko odnowiono *RejAp* 174, 172v, 174v *margin*, 177, Ee2v.

W połączeniu szeregowym (1): A ták nie iżćiby to ftáre niebo álbo ftára ziemia zágináć miáła/ ále będzie odnowiona/ ochędożona/ vfpokoiona *RejAp* [175].

Wyrażenie: »znowu odnowiony« (1): Pyotr fwięty y Iakub fwięty [...] tákże też o tym odnowieniu ziemie y niebá wfpomináią. [...] Iż żywioly włzytki będą ogniem wyczyłciony y z nowu odnowiony. *RejAp* [175].

Szereg: »naprawiony, odnowiony« (1): A że bił nierzekł. creatus. ideft. reformatus/ to ięft miáfto tego Słowá/ ftworzony/ rzekł by nápráwiony/ od nowiony. *BiałKaz* E4.

Przen (1) :

Wyrażenie: »z ducha a z wody odnowiony« (1): Drugie drzewo żywotne ięft Pan Kryftus/ ktory nam przyniołł pofelłwo [!] dobre zakon łáki/ z ducha á z wody odnowiony krześciánom wierzącym iemu. *BielKron* 2v.

6. *praw. Którego ważność została przywrócona, potwierdzona lub przedłużona* (8) : dáiemy im poftánowienie czwartego Zboru Powłzechnego Chálcedońskiego/ ktore ná piątym y łzołtym odnowione ięft/ o dwu náturách w iedney perfonie Chryftułowey *SkarJedn* 315; Ten Státut wysłzy przeciwko mężobóycóm Roku 1523. do czterzéch lat ięft odnowiön. *SarnStat* 607, 338, 384, 608, 1109.

odnowiony czym (1): Odnowione pífaním zakonnym práwo przyrodzone. *SkarKazSej* 696b *margin*.

Wyrażenie: »znowu odnowiony« (1): A nie może [...] tey [...] confederacyey y poftánowienia/ á teraz ielzczę znowu záświeżá odnowioney [...] tárgáć. *CzechEp* 13.

** *Bez wystarczającego kontekstu* (4) : Redivivus, Odnowiony/ odmłodły/ przywrocony. *Mącz* 501a; Novatus – Odnowioni. *Calep* 705a, 902b [2 r.].

II. *W funkcji przymiotnika: Obecny, współczesny* (1) : Godna był ácznic [*lege*: ácz nie] w czáście tym odnowionym/ Wienćem zewłząd okryćia *RybGęšli* D2v.

Synonim: I.3. *odrodzony*.

Cf **ODNOWIĆ**